የገንዘብ ሚኒስቴር

የኤክሳይዝ ታክስ አዋጅ የአፈፃፀም
መመሪያ ቁጥር 251/2013

ገንዘብ ሚኒስቴር

2013 ዓ.ም

የኤክሳይዝ ታክስ አዋጅ የአፈፃፀም
መመሪያ ቁጥር 251/2013

1. አወጪው ባለሥልጣን

የገንዘብ ሚኒስቴር በኤክሳይዝ ታክስ አዋጅ ቁጥር 1186/2011 አንቀጽ 42(2) በተሰጠው ሥልጣን መሠረት ከዚህ የሚከተለውን መመሪያ አውጥቷል፡፡

ክፍል አንድ

ጠቅላላ

2. አጭር ርዕስ

ይህ መመሪያ "ስለኤክሳይዝ ታክስ አዋጅ አፈፃፀም የወጣ መመሪያ ቁጥር 251/2013" ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

3. ትርጓሜ

በዚህ መመሪያ ወስጥ ጥቅም ላይ የዋሉ ቃላትና ሐረጎች በኤክሳይዝ ታክስ አዋጅ ቁጥር 1186/2012 የተሰጣቸው ትርጉም ይኖራቸዋል፡፡ በአዋጁ ትርጉም ያልተሰጣቸው በዚህ መመሪያ ጥቅም ላይ የዋሉ ቃላትና ሐረጎች የሚከተለወን ትርጉም ይይዛሉ፡-

ሀ/ "የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸው ዕቃዎች አቅራቢ" ማለት የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸውን ዕቃዎች የሚያመርት፣ ለሽያጭ ለማዋል የሚገዛ ወይም የሚሸጥ ማናቸውም ሰው ወይም ድርጅት ነው፡፡

ለ/ "የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልበት ጊዜ" ማለት በኤክሳይዝ ታክስ አዋጅ በተደነገገው መሠረት የኤክሳይዝ ታክስ ለታክሱ ባለሥልጣን የሚከፈልበት ጊዜ ነው፡፡

ሐ/ "የተፈቀደለት ፋብሪካ ቅጥር ግቢ" ማለት የተፈቀደለት አምራች የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸውን ዕቃዎች የሚያመርትበት እና የሚያከማችበት ፈቃድ የተሰጠው ቅጥር ግቢ ነው፡፡

መ/ "የተፈቀደለት አምራች" ማለት የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸውን ዕቃዎች ለማምረት ፈቃድ የተሰጠው በኢትዮጵያ ወስጥ የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸውን ዕቃዎች የሚያመርት ሰው ነው፡፡

ሠ/ "ወርሃዊ የዋጋ ዝርዝር" ማለት የተፈቀደለት አምራች ለታክሱ ባለሥልጣን የሚያቀርበው በሚቀጥለው የአንድ ወር ጊዜ ወስጥ የሚያመርታቸው ዕቃዎች ዋጋ ዝርዝር ሲሆን፣ በፋብሪካው ተመርተው ለዚሁ ፋብሪካ በግብዓትነት የዋሉ ጥሬዕቃዎችን ዋጋ ይጨምራል፡፡

ረ/ "ወደአገር የሚገባበት ቦታ" በጉምሩክ አዋጅ በተደነገገው መሠረት የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸው ዕቃዎች ወደኢትዮጵያ የሚገቡበት ወደብ፣ አወሮፕላን ማረፊያ ወይም ድንበር ነው፡፡

ሰ/ "አዋጅ" ማለት የኤክሳይዝ ታክስ አዋጅ ቁጥር 1186/2012 ነው፡፡

4. የተፈፃሚነት ወሰን

1/ ይህ መመሪያ፡-

ሀ) ፈቃድ የተሰጣቸው ቢሆንም ባይሆንም የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸውን ዕቃዎች በሚያመርቱ ወይም ወደአገር በሚያስገቡ፣

ለ) የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸው ምርቶች በእጃቸው በሚገኝ ወይም የኤክሳይዝ ታክስ ያልተከፈለባቸውን ወይም በማነስ የተከፈለባቸውን ዕቃዎች በሚያቀርቡ፣

ሰዎች ላይ ተፈፃሚ ይሆናል፡፡

2/ ይህ መመሪያ የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸውን ምርቶች ለሚያመርቱ ከተዘጋጀው የአሠራር ማንዋል ጋር በአንድነት ማንበብ አለበት፡፡

ክፍል ሁለት

የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸውን ዕቃዎች ለሚያመርቱ ስለሚሰጥ ፈቃድ

5. የፈቃድ አሰጣጥ ሥርዓት

1/ ማናቸውም ሰው በአዋጁ አንቀጽ 16 እና በዚህ መመሪያ አንቀጽ 5 መሠረት የኤክሳይዝ ታክስ ፈቃድ እንዲሰጠው ሲያመለክት የሚከተሉትን ማሟላት አለበት፡፡

ሀ) ማመልከቻው በተፈቀደው ቅጽ መሠረት መቅረብ አለበት፣

ለ) ከማመልከቻው ጋር የሚከተሉት ተያይዘው መቅረብ አለባቸው፣

(i) የንግድ ፈቃድና የግብር ከፋይ መለያ ቁጥርን ጨምሮ የታክስ ባለሥልጣኑ በሚያወጣው መመሪያ እንዲቀርቡ የሚጠይቃቸው ሰነዶች፣

(ii) አመልካቹ የሚጠቀምባቸውን የአመራረት ሂደቶች፣ እንደአግባብነቱ የማምረቻውን መሣሪያዎች፣ የአልኮል ማጣሪያዎች፣ የቢራ መጥመቂያ፣ የፈሳሽ ማከማቻ፣ ኮንቴይነሮች፣ መሣሪያዎች፣ ማጣጠሚያዎች፣

(iii) የአሠራር ሂደቱን የሚገልፅ የፅሑፍ ማብራሪያ፣

iv) ፈቃድ እንዲሰጥ ጥያቄ የቀረበበትን የማምረቻ ሕንፃ ፕላን፣ ክፍሎች ወይም ሌሎች ቦታዎች እንዲሁም ሕንፃው፣ ክፍሎች ወይም ሌሎች ቦታዎች የሚገኙበትን ሁኔታ እና አካባቢውን፣

(v) የእያንዳንዱን በፋብሪካው የተገጠመ የማምረቻ መሣሪያ የማምረት አቅም በዝርዝር፣

(vi) የማምረቻ መሣሪያዎችን መከረጃዎች እና መግለጫዎች፣

(vii) በአዋጁ ወይም በዚህ መመሪያ የዚህ ዓይነቱን ፈቃድ ለማግኘት እንዲሟሉ የሚጠበቁ መሣሪያዎችን፣ የአሰራረት ሥርዓት ወይም ሌላ ተፈላጊ ሁኔታ፣

ሐ) በዚህ አንቀጽ መሠረት የሚሰጠው ፈቃድ በተፈቀደው ቅጽ መሠረት መሆን አለበት፡፡

2/ በዚህ መመሪያ አንቀጽ 5(1) የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ ማንኛውም ሰው በታክሱ ባለሥልጣን ካልተመዘገበ በስተቀር የሚከተሉትን ሥራዎች ማከናወን አይችልም፡ –

ሀ) የሲጋራ ማምረቻ ወረቀት እና የሲጋራ ማሸጊያ ዕቃዎችን ወደአገር ማስገባት፣

ለ) ጥሬ ወይም በምርት ሂደት ያላለፈ ትምባሆን ወደአገር ማስገባት፣

ሐ) ኤታኖል ወደአገር ማስገባት፣

መ) በጉምሩክ ታሪፍ ሁለተኛ ሰደብ (ለ) የተዘረዘሩ የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸውን ግብዓቶች ወደአገር ማስገባት፣

3/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 2(ሀ) እና (ለ) ለተመለከቱት ዕቃዎች በአስመጪነት ሊመዘገብ የሚችለው የትምባሆ ምርቶችን ለማምረት ፈቃድ የተሰጠው ሰው ብቻ ነው፡፡

4/ በኤታኖል አስመጪነት ሊመዘገቡ የሚችሉት፣

ሀ) የአልኮል መጠጦችን ለማምረት ፈቃድ የተሰጣቸው፣

ለ) የኤክሳይዝ ታክስ የማይከፈልባቸውን ምርቶች ለማምረት የሚውሉ የማጣሪያ መሣሪያዎችን ወደአገር ለማስገባት የሚችሉት የተመዘገቡ ሰዎች ብቻ ናቸው፣

5/ በዚህ አንቀጽ መሠረት ለመመዝገብ ማመልከቻ የሚቀርበው፣

ሀ) በተፈቀደው ቅጽ መሠረት፣

ለ) የታክሱ ባለሥልጣን ከሚጠይቃቸው ሰነዶች ጋር በአንድነት መሆን አለበት፣

6. የማምረቻ ቦታዎችን ስለማጽደቅ

በዚህ መመሪያ አንቀጽ 8 እና 9 መሠረት ማመልከቻ ሲቀርብ የታክሱ ባለሥልጣን የማምረቻ ቦታውን እና የአሰራረቱን ሂደት ማመልከቻው ተሟልቶ በቀረበ በአንድ ወር ጊዜ ውስጥ በቦታው በመገኘት ማጽደቅ አለበት፡፡

7. የኤክሳይዝ ታክስ ፈቃድ ስለማግኘት

1/ ማንኛውም ሰው ከገቢዎች ሚኒስቴር የተሰጠ የኤክሳይዝ ታክስ ፈቃድ ሳይኖረው በኤክሳይዝ ታክስ አዋጅ ቁጥር 1186/2012 የተዘረዘሩ ሥራዎችን ሊያከናውን አይችልም፡፡

2/ የኤክሳይዝ ታክስ ፈቃድ የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸዉን ምርቶች ለማምረት በተፈቀደለት አምራች እና በታክሱ ባለሥልጣን መካከል እንደተፈፀመ ዉል ይቆጠራል፡፡

3/ በፈቃዱ የተመለከቱ የዉል ቃሎችንና ሁኔታዎችን የሚጥስ የተፈቀደለት አምራች በአዋጁ አንቀጽ 39 መሠረት በወንጀል ተጠያቂ ይሆናል፡፡

4/ የኤክሳይዝ ታክስ ፈቃድ የሚከተሉትን ሚኒጃዎች የሚይዝ ሊሆን ይገባል፡-

ሀ) የተፈቀደለትን አምራች ስም፣

ለ) የተፈቀደለትን አምራች የግንኙነት አድራሻ (ኢሜይል፣ ፋክስ፣ ስልክ)፣

ሐ) ፈቃዱ ተፈፃሚ መሆን የሚጀምርበትን ቀን፣

መ) የተፈቀደለት አምራች የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸዉን ምርቶች የሚያመርትበትን ፋብሪካ እና የዋናው መሥሪያ ቤት አድራሻ፣

ሠ) የተፈቀደለት አምራች በፋብሪካው ወስጥ እንዲጠቀምባቸው በታክሱ ባለሥልጣን የተፈቀደለትን መሣሪያዎች ዝርዝር፣

ረ) የሚያመርተዉን ምርት ዓይነት

5/ የኤክሳይዝ ታክስ ፈቃድ የተፈቀደለትን አምራች የሥራ አፈፃፀም መሠረት በማድረግ የንግድ ሥራዉን የሚያካሂድባቸዉን ሁኔታዎች የሚይዝ ሊሆን ይችላል፡፡

6/ የተፈቀደለት አምራች በፈቃዱ በተዘረዘሩ መሣሪያዎች ለመጠቀም የሚችለው በፋብሪካው በተመለከተው አድራሻ ብቻ ነው፡፡

7/ የተፈቀደለት አምራች የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸው ምርቶች የሚሚቱበትን አድራሻ ወይም መሣሪያ ከማለወጡ በፊት፣ ይህንኑ ለታክሱ ባለሥልጣን በማስታወቅ በፈቃዱ ላይ ማሻሻያ እንዲደረግ ማጠየቅ አለበት፡፡

8/ የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸው ምርቶች የሚሚቱበትን አድራሻ ወይም የመሣሪያዎች ማለወጥ ለታክሱ ባለሥልጣን ሳያስታውቅ እና በፈቃዱ ላይ ማሻሻያ ሳይደረግ አድራሻዉን ወይም መሣሪያዎችን የለወጠ ባለፈቃድ በአዋጁ አንቀጽ 39 መሠረት በወንጀል ተጠያቂ ይሆናል፡፡

9/ የተፈቀደለት አምራች ፋብሪካ እና የማምረቻ መሣሪያዎች በአዋጁ የተደነገገዉን የሚያሟሉ መሆኑ በታክሱ ባለሥልጣን ባለሙያዎች ጉብኝት ሳይረጋገጥ የኤክሳይዝ ፈቃድ ሊሰጥ አይችልም፡፡

8. <u>ፈቃድ ስለማስጠት</u>

1/ አመልካቹ ያቀረበው ማመልከቻ ከተመሚሚ እና የማምረቻ ቦታው በታክሱ ባለሥልጣን ባለሙያዎች ከተገመገመ በኋላ ማስፈርቶቹ መሟላታቸው ሲረጋገጥ የኤክሳይዝ ታክስ ፈቃድ ይሰጣል፣

2/ የተፈቀደለት አምራች በአሜራረቱ ሂደት ወይም ሌላ ማናቸውም ፈቃዱ በተሰጠበት ሁኔታ ላይ ለውጥ ሜድረግ በሚፈልግበት ጊዜ አስቀድሞ ለታክሱ ባለሥልጣን ማስታወቅ እንዲችል በፈቃዱ ላይ የሚጣከተው የታክሱ ባለሥልጣን አድራሻ መጫከት አለበት፡፡

9. አዲስ አምራቾች

1/ በአዋጁ መሠረት የኤክሳይዝ ታክስ ፈቃድ ያልተሰጠው የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸውን ምርቶች ለማሪት የሚፈልግ ሰው የማሪት ሥራውን ለመጀመር ካቀደበት ቀን 30 ቀን በፊት የኤክሳይዝ ታክስ ፈቃድ እንዲሰጠው ለታክሱ ባለሥልጣን ማመልከት አለበት፡፡

2/ የማመልከቻው ቅድ አዲስ የሚጀመረውን የንግድ ሥራ በሚጣከት የተሟላ መረጃ ማግኘት የሚያስችል መሆን አለበት፤ በተለይም የንግድ ሥራው የሚመሩ ኃላፊዎች፣ የሚመረተውን የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልበት ምርት ዓይነት፣ የማሪቱ ተግባር የሚከናወንበትን ቦታ፣ የግብዓቱን ዓይነት፣ የግብዓት ምርት ጥሮታውን እና የማሪቻ መሣሪያውን ዓይነት የሚያካትት መሆን አለበት፡፡

3/ የማሪቻ ቦታው በታክሱ ባለሥልጣን ከመጐበኘቱ እና አመልካቹ የማመልከቻውን ቅጽ በሚገባ ሞልቶ ከማቅረቡ በፊት ፈቃድ ሊሰጥ አይችልም፡፡

10. ተጨማሪ ፋብሪካ ስለማቋቋም

1/ ፈቃድ የተሰጠው ሰው በተሰጠው የኤክሳይዝ ታክስ ፈቃድ ላይ ያልተጣከተ አዲስ ፋብሪካ ለማቋቋም ያቀደ እንደሆነ በፈቃዱ ላይ ማሻሻያ እንዲደረግ ወይም አዲስ ፈቃድ እንዲሰጠው ማጠየቅ አለበት፡፡

2/ ማናቸውም ሰው የታክሱ ባለሥልጣን ባለሞያዎች የማሪቻ ቦታውን ጐብኝተው የኤክሳይዝ ታክስ ፈቃድ ከማግኘቱ በፊት የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸውን ዕቃዎች ማሪት መጀመር አይችልም፡፡

3/ ፈቃድ ባልተሰጠው ፋብሪካ ወስጥ የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸውን ምርቶች የሚያመርት ማናቸውም የኤክሳይዝ ታክሱን መክፈሉ እንደተጠበቀ ሆኖ ሰው በአዋጁ መሠረት አስተዳደራዊና የወንጀል ቅጣት ይቀጣል፡፡

11. የኤክሳይዝ ፈቃድን ወይም ምዝገባን ስለማገድ እና ስለመሠረዝ

1/ በአዋጁ አንቀጽ 20 ከተጣከተው በተጨማሪ የሚከተሉት ሁኔታዎች ሲያጋጥሙ የታክሱ ባለሥልጣን የበላይ ኃላፊ ወይም እርሱ የሚወክለው የኤክሳይዝ ፈቃድን ማገድ ይችላል፡፡

ሀ) ከአምራቹ አቅም በላይ በሆነ ሁኔታ ካልሆነ በስተቀር ማናቸውም ሰው በተፈቀደለት አምራች የተሜረተ የኤክሳይዝ ታክስ ያልተከፈለበት ዕቃ ይዞ የተገኘ እንደሆነ፣

ለ) የተፈቀደለት አምራች በፈቃዱ ወይም በምዝገባው ከተጣከተው ወጪ በሆኑ ተግባራት ተሠማርቶ የተገኘ እንደሆነ፣

ሐ) ፈቃድ የተሰጠበት ተግባር በአዋጁ ወይም በሌላ ሕግ የተከለከለ እንደሆነ፣

መ) የተፈቀደለት የማምረቻ ቦታ ወይም መጋዘን ከታክሱ ባለሥልጣን ፈቃድ ወጪ ተለወጦ የተገኘ እንደሆነ፣

2/ በአዋጁ መሠረት የኤክሳይዝ ታክስ ምዝገባ የታገደ እንደሆነ ባለፈቃዱ፣

ሀ) የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸውን ዕቃዎች የማምረቱን ተግባር ወዲያውኑ ማቆም፣ እና

ለ) የታክሱ ባለሥልጣን በሚቀርባቸው ሁኔታዎች መሠረት ሚፈፀም አለበት፡፡

3/ በአዋጁ መሠረት የኤክሳይዝ ታክስ ፈቃድ ወይም ምዝገባ የተሠረዘ እንደሆነ፡-

ሀ) ባለፈቃዱ -

(i) የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸውን ዕቃዎች የማምረት ወይም ወደአገር የማስገባት ተግባሩን ማቆም፣

(ii) በእጁ በሚገኙ ዕቃዎች ላይ ሊከፈል የሚገባውን የኤክሳይዝ ታክስ መክፈል፣

(iii) የታክሱ ባለሥልጣን በሚሰጠው መመሪያ መሠረት በፋብሪካው ወስጥ የሚገኙ የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸውን ዕቃዎች፣ ጥሬዕቃዎች፣ መጋዘንዎች፣ ቁሳቁሶች መሸጥ፣ አለበት፡፡

ለ) የታክሱ ባለሥልጣን፣

(i) የተፈቀደለት አምራች በፋብሪካው ወስጥ የሚገኙ የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸውን ዕቃዎች ወደሌላ ቦታ እንዳያዘዋወር፣

(ii) የመንግሥትን ገቢ ለማሰብሰብ እና አዋጁን ለማስፈፀም እንዲቻል የተፈቀደለትን አምራች ፋብሪካ በቁጥጥሩ ሥር ለማድረግ፣ ይችላል፡፡

4/ ለዚህ አንቀጽ አፈፃፀም "ፋብሪካን በቁጥጥር ስር ማድረግ" ማለት በፋብሪካው ወስጥ የተፈቀደለት አምራች የሚያከናወነው ማናቸውም ተግባር በታክሱ ባለሥልጣን ፈቃድና እወቅና እንዲከናወን ማድረግ ነው፡፡

ክፍል ሦስት

የኤክሳይዝ ታክስ ቁጥጥር

12. በማምረቻ ቦታዎች ወይም በማስተላለፊያ መጠሮች ላይ ምልክት ስለማድረግ

1/ የተፈቀደለት አምራች፡ -

ሀ) የታክሱ ባለሥልጣን በሚጠይቀው መሠረት በማምረቻ ቦታው ዋና የመግቢያ በር እና በሌላም አስፈላጊ ቦታ ላይ በአማርኛና በአካባቢው የሥራ ቋንቋ፡ –

(i) "የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸው ዕቃዎች ማምረቻ" እና

(ii) የተፈቀደለትን አምራች ስም እና የፈቃድ ቁጥር የያዘ ፅሑፍ ማለጠፍ አለበት፡፡

ለ) በምርቱ ሂደት ጥቅም ላይ የሚውሉ የማስተላለፊያ ማስመሮች በቋሚነት የተገጠሙ እና ማለወን ርቀት በትክክል ለመሚርመር የሚያስችሉ መሆናቸወን ሚረጋገጥ አለበት፡፡

ሐ) የማከማቻ እና የማስተላለፊያ ማስመሮች ኢንዱስትሪው የሚጠየቀወን ደረጃ የሚሟሉ መሆን አለባቸው፡፡

መ) የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸው ዕቃዎች በሚሚቱባቸው፣ ለሽያጭ በሚዘጋጁባቸው ወይም በሚከማቹባቸው መሣሪያዎች ላይ በዘይት ቀለም ምልክት ሚድረግ አለበት፡፡

ሠ) የተፈቀለት አምራች የታክሱን ባለሥልጣን በሚያረካ ሁኔታ እያንዳንዱን ማከማቻ ወይም መሣሪያ ለቁጥጥር እና ለክትትል በሚያመች አኳኋን ማስቀመጥ እና በወስጣቸው የያዙትን ማጠን ማወቅ የሚያስችል የማለኪያ ወይም የመቁጠሪያ መሣሪያ የተገጠማቸው እንዲሆን ሚድረግ አለበት፡፡

ረ) ለኤክሳይዝ ታክስ አሰባሰብ ሲባል መቆለፍ ወይም ማሸግ እንዲቻል የታክሱ ባለሥልጣን በሚጠይቀው መሠረት መሣሪያዎችን ለመቆለፍ ወይም ለማሸግ በሚያስችል መንገድ ማዘጋጀት አለበት፡፡

ሰ) የታክሱን ባለሥልጣን በሚያረካ ሁኔታ፡ –

(i) በእያንዳንዱ የማምረት ሂደት የምርት ርክክብ የሚፈፀምባቸው የማስተላለፊያ ማስመሮች በተለያየ የዘይት ቀለም እንዲቀቡ እና ቀለሙ እንዳይጠፋ በየጊዜው እንዲታደስ ሚድረግ አለበት፡፡

(ii) ለቁጥጥር እና ለክትትል በሚያመች ሁኔታ እያንዳንዱን ማከማቻ ወይም መሣሪያ ማስቀመጥ እና በወስጣቸው የያዙትን ማጠን ማወቅ የሚያስችል የማለኪያ ወይም የመቁጠሪያ መሣሪያ መገጠም አለበት፡፡

ሸ) ለዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1(ሰ) አፈፃፀም የማጣሪያ ፋብሪካ ባለቤት በተሟላ አኳኋን እና ቅደም ተከተሉን በጠበቀ መንገድ የማስተላለፊያ ማስመሮችን የሚከተለወን የዘይት ቀለም ዓይነት መቀባት አለበት፡ –

(i) የአልኮል ማጠጥ – ቀይ

(ii) በራ – ሰማያዊ

Esci.Tax Direc.WGT

(iii) ሞላሰስ - አረንጓዴ

(iv) የሚጠራ ወይን - በናማ

(v) ወሃ - ቢጫ

(vi) ናፍጣ - ጥቁር

ቀ) ለታክሱ ባለሥልጣን አስቀድሞ በማስታወቅ ከታክሱ ባለሥልጣን ፈቃድ ካላገኘ በስተቀር የአመራረቱን ሂደት ወይም አካሄዱን ማለወጥ፣ ማከማቻ ወይም መሣሪያ ሜጨመር፣ የለበትም፡፡

2/ ሀ) በተፈቀደለት የማምረቻ ቦታ የጽሕፈት ሥራ የሚከናወንበት ቢሮ፣ የማምረቻው ቦታ፣ የጥሬዕቃ ማጋዘን፣ የምርት ማጋዘን የተለያየ መሆን አለባቸው፡፡

ለ) ለዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 2(ሀ) አፈፃፀም ለእያንዳንዱ ተግባር የተመደበው ቦታ ጥበቃ የሚደረግለት እና አንዱ ከሌላው ጋር የሚገናኝ እንዲሁም የኤክሳይዝ ታክስን በሚገባ ማሰብሰብ እንዲቻል ለይቶ ለመቆለፍ ወይም ለማሸግ የሚያስችል አካል የተገጠመለት መሆን አለበት፡፡

3/ ማናቸውም የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸውን ምርቶች ለማምረት የተፈቀደለት አምራች እና የተመዘገበ አስመጪ ወደ አገር የሚያስገባቸውን ዕቃዎች የሚያከማችበት በታክሱ ባለሥልጣን የተፈቀደ የተለየ ማጋዘን ሊኖረው ይገባል፡፡

13. <u>ፋብሪካዎችን በሩቅ መቆጣጠር የሚያስችል መሣሪያ ስለመግጠም</u>

1/ የተፈቀደለት አምራች በፋብሪካው ወስጥ የሚከናወነውን እንቅስቃሴ በሩቅ ማየት የሚያስችል የቴክኖሎጂ ሥርዓት መግጠም አለበት፡፡

2/ የታክሱ ባለሥልጣን በዚህ መመሪያ መሠረት ሊገጠም የሚገባውን የቴክኖሎጂ መሣሪያ ዝርዝር ባህሪያት ይወስናል፡፡

3/ ለዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) አፈፃፀም የታክሱ ባለሥልጣን ፋብሪካውን በሩቅ ማየት የሚያስችለውን የቴክኖሎጂ ሥርዓት የመጠቀም ያልተገደበ መብት ይኖረዋል፡፡

4/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተመለከተው የቴክኖሎጂ ሥርዓት የታክስ ባለሥልጣኑ በሚጠይቀው መሠረት ደህንነቱ የተጠበቀ የምስል ማከማቻ እና ምስልን እና ሌላን መረጃ በዲጂታል ሥርዓት በቀጥታ ማስተላለፍ የሚችል መሆን አለበት፡፡

14. <u>የአመራረት ሂደትን በቴክኖሎጂ ስለማስደገፍ</u>

1/ የታክሱ ባለሥልጣን የተወሰኑ የተፈቀደላቸው የማምረቻ ቦታዎች በእያንዳንዱ ደረጃ ያሏቸው የአመራረት ሂደት በአውቶማቲክ የአመራረት ሂደት የታገዘ እንዲሆን ሊጠይቅ ይችላል፡፡

2/ የአልኮል ማጠጥ ማምረቻ ፋብሪካዎችን በሚመለከት ለዚህ አንቀጽ አፈፃፀም ግዴታ ሊጣልባቸው የሚችለው የፋብሪካው የማምረት አቅም በሰዓት ከ500 (አምስት መቶ) ጠርሙስ በላይ ሲሆን ነው፡፡

15. የመቁጠሪያ እና የመለኪያ መሣሪያዎች

1/ የታክሱ ባለሥልጣን በዚህ መመሪያ በተመለከተው መሠረት በማምረቻ ቦታዎች ሊታከሉ የሚገባ የመቁጠሪያ እና የመለኪያ እንዲሁም ሌሎች መሣሪያዎችን ተፈላጊ ባህሪያት በጋዜጣ እና በድረገፁ ላይ ማሠራጨት አለበት፡፡

2/ በታክሱ ባለሥልጣን የሚፈቀዱት በማምረት ሂደት ወስጥ ጥቅም ላይ የሚውሉ የመቁጠሪያ እና የመለኪያ መሣሪያዎች የጥሬ ዕቃዎችን፣ የግብዓቶችን እና የአላቂ ዕቃዎችን መጠን በትክክል ማወቅ የሚያስችሉ መሆን አለባቸው፡፡

3/ የጥሬዕቃ እና የአላቂ ምርቶች ማከማቻ ጋኖች በጋኑ ወስጥ ያለውን መጠን በትክክል ማወቅ የሚያስችል የመቆጣጠሪያ ሥርዓት ያላቸው ሊሆኑ ይገባል፡፡

4/ በዚህ መመሪያ መሠረት ጥቅም ላይ የሚውሉ የመቁጠሪያ እና የመለኪያ መሣሪያዎች የታክሱ ባለሥልጣን በሚወስነው መሠረት በምርቱ ሂደት በእያንዳንዱ የምርት ሠንሰለት ላይ መገጠም አለባቸው፡፡

5/ የተፈቀደለት አምራች፡ -

ሀ) የታክሱ ባለሥልጣን ለሚያካሂደው ቁጥጥር እና ስሌት በሚያመች መንገድ መቁጠሪያ እና መለኪያ ያላቸውን ጋኖች ወይም ማከማቻዎች የማዘጋጀት፣ በትክክል የሚሠሩ መሆኑን በየጊዜው የሚያጋገጥ፣ እና

ለ) በመለኪያ እና በመቁጠሪያ መሣሪያዎች ላይ ፈቃድ በተሰጠው ባለሙያ የተደረገውን ዕድሳት የሚያሳይ መዝገብ የማዘጋጀት፣ መሣሪያዎቹ በትክክል የሚሠሩ መሆኑን ቢያንስ በዓመት አንድ ጊዜ የሚያጋገጥ ግዴታ አለበት፡፡

16. በምርቶች፣ በማሸጊያዎች እና በማሸጊያዎች ላይ ምልክት (ሌብል) ስለማድረግ

1/ ከታክስ ነፃ የሆኑ፣ ለውጭ ገበያ የሚቀርቡ እና ሌሎች የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸው ዕቃዎች ማሸጊያዎች ለመከታተል እና ለይቶ ለማወቅ በሚያስችል አኳኋን የተለየ ምልክት ሊደረግባቸው ይገባል፡፡

2/ ለጅምላ ሽያጭ የሚውሉ ዕቃዎችን የሚይዝ እያንዳንዱ ማሸጊያ ወይም ማዣ ወይም ማጠቅለያ በሚከተለው አኳኋን ህትመት ሊደረግበት ይገባል፡ -

ሀ) ለውጭ ገበያ የሚቀርብ ከሆነ፣ የሚጫኝ መድረሻውን አገር የሚያሳይ ፅሑፍ፣

ለ) በኢትዮጵያ ውስጥ ጥቅም ላይ የሚውል ከሆነ፣ "ለአገር ውስጥ ፍጆታ" የሚውል የሚል ፅሑፍ፣

ሐ) ከቀረጥ ነፃ የሆኑ ዕቃዎች ለሚሸጡበት መደብር ወይም ለዲፕሎማቲክ ሱቆች የሚሸጥ ከሆነ "ከታክስ ነፃ" የሚል ፅሑፍ፣

3/ ለዚህ አንቀጽ አፈፃፀም የታክሱ ባለሥልጣን ለተለያዩ አገልግሎቶች የሚውሉ ዕቃዎችን ለማለየት የኤክሳይዝ ታክስ በሚከፈልባቸው ዕቃዎች ላይ ሊደረግ የሚገባውን ምልክት በመመሪያ ሊወሰን ይችላል፡፡

17. በጥሬዕቃ ላይ የሚደረግ ቁጥጥር

1/ የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸውን ዕቃዎች ለማምረት የሚውሉ ጥሬዕቃዎች ማጠናቸውን በትክክል ለማወቅ ለሚደረገው ቁጥጥር በሚያመች አኳኋን ደህንነቱ በተጠበቀ ክፍል ወይም መጋዘን መቀመጥ አለባቸው፡፡

2/ በተፈቀደለት ማምረቻ ውስጥ ለምርት ተግባር እንዲውሉ ለሚደረግ ወይም አደጋ በሚጋጥሙ ምክንያት ካልሆነ በስተቀር ማናቸውም ሰው በታክሱ ባለሥልጣን ሳይፈቀድ ጥሬ ዕቃዎችን ማውጣት አይችልም፡፡

3/ የአልኮል ማጣሪያ ባለቤት ከኤቲል አልኮል በስተቀር ማናቸውንም ሌላ አልኮል በታክሱ ባለሥልጣን በሚወሰነው መሠረት ለሰው ጥቅም እንዳይውል ከመደረጉ በፊት በመጋዘን ማስቀመጥ አይችልም፡፡

18. የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸው ዕቃዎች ከተመረቱ በኋላ በመጋዘን ስለማስቀመጥ ወይም ስለማስረከብ

1/ የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸውን ዕቃዎች የማምረት ተግባር ከተጠናቀቀ በኋላ "የኤክሳይዝ ታክስ ዕቃዎች ማከማቻ" በመባል ወደሚታወቅ ክፍል ማዛዋወር እና በዚህ መመሪያ መሠረት ከተፈቀደለት ፋብሪካ ቅጥር ግቢ ወጪ እስከሚደረጉ ድረስ በዚሁ ክፍል ውስጥ መቀመጥ አለባቸው፡፡ ሆኖም የተጣራ አልኮል መቀበያ ጋኖች የኤክሳይዝ ታክስ ዕቃዎች ማከማቻ እንደሆኑ ይቆጠራሉ፡፡

2/ የኤክሳይዝ ታክስ ዕቃዎች ማከማቻ ክፍል በር ላይ "የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸው ዕቃዎች ማከማቻ ክፍል" የሚል ፅሑፍ ማለጠፍ አለበት፡፡

3/ የኤክሳይዝ ታክስ ዕቃዎች ማከማቻ ክፍል የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸውን የተመረቱ ዕቃዎች ከማከማቻነት ወጪ ለሌላ ለማናቸውም ተግባር እንዲውል ማድረግ አይቻልም፡፡

4/ የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸው ዕቃዎች ለቆጠራ በሚያመች አኳኋን በኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸው ዕቃዎች ማከማቻ ክፍል ውስጥ መቀመጥ አለባቸው፡፡

5/ ማናቸውም ሰው የኤክሳይዝ ታክስ በሚከፈልበት ዕቃ ማሸጊያ ጠርሙስ ወይም ማሸጊያ አምራቹን ለይቶ ማወቅ የሚያስችለው ልዩ ምልክቱ (ሌብል)፣ የአምራቹ ስም፣ የተመረተበት ቦታ እና ቀን፣ አድራሻው፣ የተከታታይ ምርት ቁጥር፣ የባር ኮድ ወይም ሌላ ተጨማሪ ምልክት ሳይደረግበት በፊት ከኤክሳይዝ ታክስ ዕቃዎች ማከማቻ ክፍል ማውጣት ወይም እንዲወጣ ማድረግ ወይም መፍቀድ የለበትም፡፡

6/ ለውጭ ገበያ ወይም ከኤክሳይዝ ታክስ ነፃ ሆነው ሊሸጡ የተመረቱ ዕቃዎች ለቁጥጥር እና ለክትትል በሚያመች ማንገድ ከሌሎች ዕቃዎች ተለይተው መቀመጥ አለባቸው፡፡

7/ የተፈቀደለት አምራች ከተሸጡ በኋላ ወደተመረቱበት ፋብሪካ የተመለሱ ዕቃዎች የሚቀመጡበት የተለየ መጋዘን ሊኖረው ይገባል፡፡

19. ለውጭ ገበያ የሚቀርቡ እና ከታክስ ነፃ ሆነው የሚሸጡ ዕቃዎች

1/ የተፈቀደለት አምራች የሚከተሉትን ሁኔታዎች ካጋጠሙ በዕቃዎቹ ላይ ታክሱን እንዲከፍል ይገደዳል፡ -

ሀ) ለውጭ ገበያ የተመረቱ ዕቃዎች በኢትዮጵያ ወስጥ የተሸጡ እንደሆነ፣

ለ) ከታክስ ነፃ ሆነው ስለሚሸጡበት ወይም ታክሱ ተመላሽ ስለሚደረግበት ሁኔታ በአዋጁ የተመለከተው ያልተሟላ እንደሆነ፣

2/ የተፈቀደለት አምራች ለውጭ ገበያ የሚቀርቡ እና የተከፈለባቸው ታክስ ተመላሽ የሚደረግ ዕቃዎችን የማስታወቅ እና የማጓጓዝ ኃላፊነት አለበት፡፡

3/ ከኤክሳይዝ ታክስ ነፃ የሆኑ የአልኮል ማጠጦችን የሚሸጥ የቀረጥ ነፃ መደብር እነዚህን ዕቃዎች ወደአገር ለማስገባት የሚችለው "ከቀረጥ ነፃ" የሚል ምልክት የተደረገባቸው ሲሆን ብቻ ነው፡፡

20. የሂሳብ ማዝገብን ስለመያዝ

1/ የተፈቀደለት አምራች በታክስ አስተዳደር አዋጅ ቁጥር 983/2016 ድንጋጌዎች መሠረት የሂሳብ ማዝገብ የመያዝ ግዴታ አለበት፡፡

2/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 መሠረት መያዝ ያለበት የሂሳብ ማዝገብ፣

ሀ) በሚነበብ እና ሊጠፉ በማይችል አኳኋን በጽሑፈት መሣሪያ የተዘጋጀ፣ የታተመ ወይም የተፃፈ ሊሆን የሚገባው ሲሆን፣ ከፀደቁ በፊት የተደረገ እርማት ወይም ለውጥ ሲኖር የተደረገውን ለውጥ ወይም እርማት በትክክል ለማወቅ የሚያስችል፣ እርማቱን ያከናወነው ሰው ፊርማ እና የታረመበት ቀን የተፃፈበት፣

ለ) በተፈቀደ አኳኋን በኤሌክትሮኒክ ወይም በሌላ መንገድ የተዘጋጀ እና በተፈቀደው አኳኋን ካልሆነ በስተቀር ለውጥ ያልተደረገበት፣

መሆን አለበት፡፡

3/ የታክሱ ባለሥልጣን በአዋጁ ወይም በዚህ መመሪያ ከተጠቀሰው ዉጪ የተዘጋጀን የሂሳብ ሰነድ ወይም ማስረጃ ላለመቀበል ወይም በዚህ ሰነድ መሠረት ሥራዎችን ላለማከናወን ይችላል፡፡

4/ የታክሱ ባለሥልጣን ማናቸዉም የሂሳብ ሪፖርት ሊቀርብ የሚገባበትን ቅጽ ወይም ለአዋጁ እና ለዚህ መመሪያ አፈፃፀም ተቀባይነት የሚኖራቸዉን ሰነዶች ዓይነት ሊወስን ይችላል፡፡

21. <u>ልዩ ምልክትን (ሌብል) ስለማስወቅ</u>

1/ ማናቸዉም የተፈቀደለት ሰው በተፈቀደው ቅጽ መሠረት እና የታክሱ ባለሥልጣን በሚያወጣው እና በሚያፀድቀው ዝርዝር መሠረት ልዩ ምልክቱን ሳያስታውቅ የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልበትን ዕቃ ለሽያጭ በጠርሙስ ወይም በሌላ መያዣ ማሸግ አይችልም፡፡

2/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 የተመለከተው ቢኖርም የታክሱ ባለሥልጣን ማመልከቻ ሲቀርብለት ሁኔታዎችን በመወሰን የተፈቀደለት አምራች ለጣራ የሚውሉ ምርቶችን እንዲያመርት ለፈቅድ ይችላል፡፡

22. <u>የምርት መከታተያ ሥርዓት</u>

1/ የታክሱ ባለሥልጣን የተፈቀደለት የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸው ዕቃዎች አምራች ወይም አስመጪ የምርት ሂደቱን መከታተል የሚያስችል የሂሳብ ሥርዓት እንዲዘረጋ ሊያዝ ይችላል፡፡

2/ የምርት መከታተያው ሥርዓት፡ -

ሀ) የምርትን ትክክለኛነት ሚረጋገጥ ወይም ማሳየት የሚያስችል መሣሪያ፣

ለ) የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸዉን በተፈቀደለት አምራች የተመረቱ ወይም ወደአገር ወስጥ የገቡ ዕቃዎችን ብዛት ለመቆጣጠር፣ ለመመዝገብ እና መረጃዉን ለማስተላለፍ የሚያስችል መሣሪያ፣ መሆን አለበት፡፡

3/ የምርት መከታተያው ሥርዓት፡ -

ሀ) በማምረቻው ቦታ በምርት ሠንሰለት ወስጥ በእያንዳንዱ የማሸጊያ ወይም የማዙሚያ መሣሪያ ላይ ሊገጠም፣ እና

ለ) ወደአገር የሚገቡ ዕቃዎችን ለመቆጣጠር በታክሱ ባለሥልጣን በሚወስነው አኳኋን ሊገጠም፣ ይገባል፡፡

4/ አዲስ ወይም የተሻሻለ የምርት መከታተያ ሥርዓት መገጠም አስፈላጊ ሆኖ የተገኘ እንደሆነ፣ የታክሱ ባለሥልጣን ለአምራቹ ወይም ለአስመጪው መሣሪያው ከሚገጠምበት ጊዜ በፊት የሚከተሉትን የያዘ ማስታወቂያ ማስጠት አለበት፡ -

ሀ) አዲሱ መሣሪያ የምርት መከታተያዉን ሥርዓት የተሻለ ለማድረግ አስፈላጊ መሆኑን፣

ለ) በእያንዳንዱ የምርት ሠንሰለት ወስጥ የሚደረገዉን የማስተካከያ ሥራ ባህሪያት፣ እና

ሐ) በኮምፒውተሮች እና በሌሎች መዛሪያዎች ላይ መዛሪያው የሚጠምባትን እና የሚሠራበትን ሁኔታ፣

5/ የተፈቀደለት አምራች ከአገልግሎት ውጪ የሆኑ ወይም የሚይሡሩ የምርት ማስሞሮች በሚከተለው አኳኋን ለታክሱ ባለሥልጣን ማስታወቅ አለበት፡-

ሀ) የሚይሡሩ ማስሞሮችን በ24 ሰዓት ወስጥ፣ ወይም

ለ) አምራቹ ምርቱን ከ24 ሰዓት በላይ የሚያቋርጥ ከሆነ የምርት ሂደቱ በተቋረጠ በ24 ሰዓት ጊዜ ወስጥ፣

6/ የሚከተሉት ሁኔታዎች ሲያጋጥሙ የታክሱ ባለሥልጣን የምርት ማስሞሮችን መቆጣጠር አለበት፡-

ሀ) የተፈቀደለት አምራች በዚህ አንቀጽ መሠረት የምርት ማስሞሮች ከአገልግሎት ውጪ የሆኑ ወይም የሚይሡሩ መሆኑን ካስታወቀ፣ ወይም

ለ) የምርት ማስሞሮች የማምረት አቅም መሉ በመሉ ጥቅም ላይ ያልዋለ ከሆነ፣

7/ የታክሱ ባለሥልጣን በዚህ መመሪያ መሠረት የምርት ማስሞሮችን የተቆጣጠረ በሚሆንበት ጊዜ የተፈቀደለት አምራች የታሸገው የምርት ማስሞር እንዲከፈትለት ለማድረግ አምራቹ ማምረት የሚጀምርበትን ቀንና ሰዓት ጭምር የያዘ የአሜሪረቱን የጊዜ ሠሌዳ የሚያሳይ ሪፖርት ለታክሱ ባለሥልጣን ማቅረብ አለበት፡፡

ክፍል አራት

<u>የኤክሳይዝ ታክስ ስሌት ስለሚከናወን – በዋጋው በመቶኛ</u>

23. <u>የኤክሳይዝ ታክስ የመክፈል ግዴታ የሚቋቋምበት ጊዜ</u>

1/ ሽያጭ የተከናወነ ቢሆንም ባይሆንም የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸው ምርቶች ከተመረቱበት የተፈቀደለት ፋብሪካ ቅጥር ግቢ በወጡበት ጊዜ የኤክሳይዝ ታክስ የመክፈል ግዴታ ይቋቋማል፡፡

2/ በታክስ ባለሥልጣኑ የተፈቀደው የብክነት መጠን እንደተጠበቀ ሆኖ ማበራሪያ ወይም ማከረጃ ሊቀርብባቸው ያልቻለ በቆጠራ ጊዜ ያልተገኙ ወይም የጠፉ ዕቃዎች በአዋጁ ከተደነገገው ቅጣት በተጨማሪ የኤክሳይዝ ታክስ ይከፈልባቸዋል፡፡

24. <u>የኤክሳይዝ ታክስ ስሌት መሠረት ስለሚሆን ዋጋ</u>

1/ የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈለው በዕቃው ዋጋ ላይ ተመስርቶ በሚሆንበት ጊዜ የዚህ አንቀጽ ድንጋጌዎች ተፈፃሚ ይሆናሉ፡፡

2/ የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልበት የእያንዳንዱ ዕቃ ዋጋ ሆኖ የሚቆጠረው፡-

ሀ) ለታክሱ ባለሥልጣን በእያንዳንዱ ወር ከ30ኛው ቀን በፊት በሚቀጥለው ወር ከፋብሪካው የሚወጡ ዕቃዎች የሚቀርበው ዋጋ ዝርዝር ይሆናል፡፡

ለ) ታክስ ከፋዩ የሚያቀርበው የዋጋ ዝርዝር ለእያንዳንዱ ምርት ዓይነት፣ ማሸግ እና የማሸግ ዓይነት የሚኖረውን ዋጋ የሚያመለክት መሆን አለበት፡፡

ሐ) ለኤክሳይዝ ታክስ ስሌት መሠረት የሚሆነው ምርቱን ወደገዥው ለማድረስ የሚወጣውን የትራንስፖርት ሂሳብ የሚጨምር አይሆንም፡

መ) በአዋጁ አንቀጽ 3 የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ የታክሱ ባለሥልጣን ምርቱ የኤክሳይዝ ታክስ ሳይከፈልበት ወደገበያ መቅረቡን ወይም ታክስ ከፋዩ የገለፀው ዋጋ ከገበያ ዋጋ በታች መሆኑን ያረጋገጠ እንደሆነ ትክክለኛውን የገበያ ዋጋ መሠረት በማድረግ ዋጋውን ይወስናል፡፡

ሠ) በአዋጁ አንቀጽ 3 በተደነገገው መሠረት የታክሱ ባለሥልጣን ትክክለኛ ዋጋን መሠረት በማድረግ የሚከፈለውን ታክስ የሚወስነው ታክስ ከፋዩ ያስታወቀው ዋጋ ከገበያ ዋጋ በታች ከሆነ፣ ምርቱ ታክስ ሳይከፈልበት ለገበያ ከቀረበ፣ ወይም ምርቱ ፈቃድ በሌለው ሰው የተመረተ በሚሆንበት ጊዜ ነው፡፡

ረ) ትክክለኛ የገበያ ዋጋ ሆኖ የሚቆጠረውና ለኤክሳይዝ ታክስ ክፍያ መሠረት የሚሆነው ሌላ የተፈቀደለት አምራች ለተመሳሳይ ዕቃዎች የሚያስከፍለው ዋጋ ሊሆን ይችላል፡፡

ሰ) የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልበት ምርት ከማሸጊያው ጋር አብሮ የሚሸጥ ከሆነ የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈለው በጠቅላላው ዋጋ ላይ ይሆናል፡፡ ሆኖም ማሸጊያው ተመላሽ የሚደረግ ከሆነ በማሸጊያው ዋጋ ላይ የኤክሳይዝ ታክስ አይከፈልም፡፡

ሸ) የተፈቀደለት አምራች የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸውን የመጨረሻ ምርቶች ለማምረት የኤክሳይዝ ታክስ የተከፈለባቸውን ጥሬዕቃዎች የሚጠቀም በሚሆንበት ጊዜ የሚያዘጋጀው የዕቃዎች ዋጋ ዝርዝር የእነዚህን ጥሬዕቃዎች ዋጋ የሚጨምር መሆን አለበት፡፡ ስለሆነም የንፁህ አልኮል በሊትር የሚኖረው ዋጋ እና የትምባሆ ቅጠል በኪሎ ግራም የሚኖረው ዋጋ በዝርዝሩ ወስጥ ማካተት ይኖርበታል፡፡

25. ወርሀዊ የዋጋ ዝርዝር አቀራረብ

1/ የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸው ዕቃዎች የኤክሳይዝ ታክስ ስሌት የሚከናወንበት ዋጋ ግልፅ እንዲሆን እና አምራቾች በእኩል መወዳደር እንዲችሉ እያንዳንዱ የተፈቀደለት አምራች የምርቱን ዋጋ ዝርዝር በምርት ዓይነት፣ በማሸጊያው መጠን እና ዓይነት እንዲሁም ለገበያ በሚውልበት ቦታ በማየት ለታክሱ ባለሥልጣን በየወሩ ማቅረብ አለበት፡፡

2/ ወርሀዊ የዋጋ ዝርዝር የሚዘጋጅበትና የሚቀርብበት ሁኔታ የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸውን ምርቶች ለሚያመርቱ አምራቾች በተዘጋጀው ማንዋል ወስጥ በዝርዝር ይመለከታል፡፡

3/ የእያንዳንዱን የምርት ዓይነት፣ የነጠላውን መጠን እና ዓይነት የሚያሳየው የዋጋ ዝርዝር የእያንዳንዱን ምርት የማምረቻ ወጪ እና የትርፍ ህዳግ የያዘ ሊሆን ይገባል፡፡

4/ ዕቃው ለታክሱ ባለሥልጣን በቀረበው የዋጋ ዝርዝር ወስጥ ከተማለከተው ዋጋ በላይ የተሸጠ እንደሆነ ለኤክሳይዝ ታክስ ስሌት መሠረት የሚሆነው በደረሰኙ ላይ የተማለከተው ዕቃው የተሸጠበት ትክክለኛ ዋጋ ይሆናል፡፡

5/ ዕቃው ለታክሱ ባለሥልጣን በቀረበው የዋጋ ዝርዝር ወስጥ ከተማለከተው ዋጋ በታች የተሸጠ እንደሆነ ወይም ከተፈቀደለት ፋብሪካ በሚወጣበት ጊዜ ዋጋው ያልተከፈለበት ከሆነ ከፋብሪካው በወጣው ዕቃ ላይ የኤክሳይዝ ታክስ የሚሰላው በቀረበው የዋጋ ዝርዝር በተማለከተው ዋጋ መሠረት ይሆናል፡፡

6/ ዕቃው ከፋብሪካ በሚወጣበት ጊዜ የሚዘጋጀው የዕቃ ማስረከቢያ ሰነድ እና/ወይም ደረሰኝ የሚከተሉትን ሚጃዎች ሊይዝ ይገባል፡ –

ሀ) ዕቃው ከፋብሪካው የወጣበትን ቀን፣

ለ) የዕቃውን ማስረከቢያ ቦታ፣

ሐ) የደንበኛውን ስም ወይም ሽያጭ ከመከናወኑ በፊት ከፋብሪካ የሚወጣ ከሆነ ይህንኑ፣

መ) ደንበኛው ከተፈቀደለት አምራች ጋር ግንኙነት ያለው ሰው ከሆነ ይህንኑ፣

ሠ) የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸውን ዕቃዎች ዓይነት፣

ረ) የዕቃዎቹን ብዛት፣

ሰ) የእያንዳንዱን የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልበትን ዕቃ ዋጋ፣

ሸ) ሊከፈል የሚገባውን የኤክሳይዝ ታክስ፣

26. **<u>የኤክሳይዝ ታክስ ማስታወቂያ</u>**

1/ የእያንዳንዱ ወር የኤክሳይዝ ታክስ ታክሱን የመክፈል ግዴታ ከተቋቋመበት ወር ቀጥሎ ያለው ወር 30ኛው ቀን ከማለፉ በፊት ለታክሱ ባለሥልጣን መቅረብ አለበት፡፡

2/ የተፈቀደለት አምራች ታክሱን የመክፈል ግዴታ ከተቋቋመበት ወር ቀጥሎ ባለው 30 ቀን ጊዜ ወስጥ የኤክሳይዝ ታክሱን ለታክሱ ባለሥልጣን ገቢ ማድረግ አለበት፡፡

3/ ከዋጋ ዝርዝር፣ ከማስረከቢያ ሰነድ እና ከደረሰኝ ጋር ማመሳከር እንዲቻል በኤክሳይዝ ታክስ ማስታወቂያ ቅጽ ወስጥ የእያንዳንዱ የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልበት ምርት ዓይነት እና ለሽያጭ ከተፈቀደለት ፋብሪካ ቅጥር ግቢ ወጥቶ ሳይሸጥ የተማለሰው ተለይቶ ማስታወቂያ ሊቀርብበት ይገባል፡፡

4/ የታክሱ ባለሥልጣን በእያንዳንዱ የታክስ ማስታወቂያ ላይ የተማለከተውን ሚጃ በተፈቀደለት አምራች ከሚያዘው የምርት፣ በመጋዘን የሚገኝ ዕቃ እና የሽያጭ ሚጃ ጋር ማመሳከር አለበት፡፡

5/ የተፈቀደለት አምራች የታክስ ማስታወቂያውን ትክክለኛነት የሚያስረዱ ደረሰኞችን፣ የዕቃ ማስረከቢያ ሰነዶችን እና የየዕለቱን የኤክሳይዝ ታክስ ሚጃ በሚገባ መያዝ አለበት፡፡

6/ የተፈቀደለት አምራች የኤክሳይዝ ታክስ ሚጃዎችን በሚባ ያልያዘ እንደሆነ በአዋጁ አንቀጽ 39 መሠረት በወንጀል ተጠያቂ ከሚሆኑ በተጨማሪ ካልተከፈለው የኤክሳይዝ ታክስ ጋር እጥፍ የሆነ አስተዳደራዊ ቅጣት እንዲሁም የኤክሳይዝ ታክስ ፈቃዱን የሚሠረዝ እርምጃ ሊወሰድበት ይችላል፡፡

27. <u>የዕቃ ቆጠራ እና የጠፉ ዕቃዎች</u>

1/ እያንዳንዱ የተፈቀደለት አምራች በእያንዳንዱ የተፈቀደለት ፋብሪካ ወስጥ የሚገኙ ጥሬዕቃዎችን ጨምሮ በፋብሪካው ወስጥ በሚገኙ ዕቃዎች ላይ በየዓመቱ የተሟሏ ቆጠራ ማካሄድ አለበት፡፡

2/ ከዚህም በተጨማሪ የተፈቀደለት አምራች ከዚህ በታች የተዘረዘሩትን የሚያሳይ ተከታታይነት ያለው ወርሀዊ ቆጠራ ማካሄድ አለበት፡ -

ሀ) በእያንዳንዱ ወር ሜጨረሻ በፋብሪካው ወስጥ የሚገኘወን ጥሬዕቃና የሜጨረሻ ምርት፣

ለ) አዲስ ወደፋብሪካው የገቡ ጥሬ ዕቃዎችን፣

ሐ) በፋብሪካው ወስጥ ጥቅም ላይ የዋሉ ጥሬዕቃዎችን፣

መ) በፋብሪካው የተመረቱ የሜጨረሻ ምርቶችን፣

ሠ) በፋብሪካው ተመርተው ወደፋብሪካው መጋዘን የገቡ ዕቃዎችን

ረ) የኤክሳይዝ ታክስ ተከፍሎባቸው ከፋብሪካው ቅጥር ግቢ የወጡ ዕቃዎችን፣

ሰ) የኤክሳይዝ ታክስ ሳይከፈልባቸው ከፋብሪካው ቅጥር ግቢ የወጡ ዕቃዎችን፣

ሸ) የታክሱ ባለሥልጣን በሚያወጣው መመሪያ በሚወሰነው መሠረት በአደጋ ምክንያት ከጥቅም ወጪ የሆኑ ዕቃዎችን፣

3/ የተፈቀደለት አምራች ለወጭ ገበያ የተላኩ ዕቃዎችን የሚመለከት የተሟሏ ሚጃ ማያዝ አለበት፡፡

4/ ዕቃዎች የጠፉ መሆኑን የሚያረጋግጥ የዕቃው መጥፋት በታወቀበት ጊዜ ወዲያውኑ ሪፖርት የተደረገና አግባብ ባለው የፀጥታ አካል ምርመራ ተካሂዶ የዕቃው መጥፋት የተረጋገጠ ሲሆን ብቻ ነው፡፡ ከዚህ በላይ በተገለፀው አኳኋን መጥፋቱ ባልተረጋገጠ ዕቃ ላይ ተገቢው የኤክሳይዝ ታክስ ይከፈላል፡፡

5/ በእያንዳንዱ የተፈቀደለት ፋብሪካ ቆጠራ ከማካሄዱ ከ14 ቀን በፊት የታክሱ ባለሥልጣን ይህንኑ እንዲያወቀው ሚደረግ አለበት፡፡

6/ ቆጠራ በሚካሄደበት ጊዜ በፋብሪካው ወስጥ የሚካሄድ ማቸቸወም የሥራ እንቅስቃሴ መቆም አለበት፡፡

ክፍል አምስት

የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸው ጥሬዕቃዎች

28. በተፈቀደለት አምራች የሚሚቱ የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸው ጥሬ ዕቃዎች ዋጋ

1/ የተፈቀደለት አምራች የሚጨሻውን ምርት ለማምረት የሚጠቀምባቸውን የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸው ጥሬዕቃዎች ራሱ የሚያመርት እና የኤክሳይዝ ታክሱ ስሌት በዋጋው በመቶኛ በሚሆንበት ጊዜ የጥሬዕቃው ዋጋ ሆኖ የሚወሰደው ትክክለኛው የገበያ ዋጋ ነው፡፡

2/ ትክክለኛ ዋጋ ነው የሚባለው ጥሬዕቃውን ለማምረት የሚወጣው ወጪ እና ጥሬዕቃው ለሦስተኛ ወገን በሽጥ የሚታከለውን የትርፍ ህዳግ የሚያጠቃልል ይሆናል፡፡

3/ የተፈቀደለት አምራች ጥሬዕቃውን ለሦስተኛ ወገን ጭምር የሚሸጥ ከሆነ፣ ለሦስተኛ ወገን የተሸጠበት ዋጋ የሚጨሻውን ምርት ለሚያመርተው ፋብሪካም ጥሬዕቃው የተሸጠበት ዋጋ እንደሆነ ይቆጠራል፡፡

4/ በዚህ አንቀጽ መሠረት የሚወሰነው የእያንዳንዱ ጥሬዕቃ ዋጋ የተፈቀደለት አምራች በሚያቀርበው የዋጋ ዝርዝር ወስጥ መካተት አለበት፡፡

ክፍል ስድስት

በቁርጥ የኤክሳይዝ ታክስ ማስከፈያ ተፈፃሚ የሚሆንባቸው ዕቃዎች የማጠን አወሳሰን

29. በብዛት የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸው

1/ በመደበኛ ሁኔታ በብዛት የኤክሳይዝ ታክስ በሚከፈልባቸው ዕቃዎች ላይ ታክሱ የሚሰላው በዕቃው ማሸጊያ ላይ የተማለከተውን ብዛት መሠረት በማድረግ ይሆናል፡፡

2/ በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ 1 የተማለከተው ቢኖርም የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልበት ዕቃ ብዛት በማሸጊያው ላይ ከተማለከተው በላይ ሆኖ ከተገኘ፣

ሀ) ዕቃው ወርስ እንዲደረግ፣

ለ) በተጨማሪው ዕቃ ላይ ወዲያውኑ የኤክሳይዝ ታክስ እንዲከፈል፣

ሐ) በአዋጁ አንቀጽ 39 መሠረት ቅጣት እንዲጣል፣

ሊወሰን ይችላል፡፡

3/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 2 መሠረት ተጨማሪውን የኤክሳይዝ ታክስ እንዲከፍል ወይም ቅጣት እንዲጣልበት የሚደረገው አምራቹ ወይም የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸውን ዕቃዎች ይዞ የተገኘው ሰው እና አምራቹ በአንድነት እና በነጠላ ሊሆን ይችላል፡፡

ክፍል ሰባት

በአገር ውስጥ ጥሬዕዎች ማጠቀምን ለሚረጋገጥ ስለሚቋርብ ማስረጃ

30. የአገር ውስጥ ጥሬዕቃ ስለማጠቀም

1/ በአዋጁ በአገር ውስጥ ጥሬዕቃ ተጠቅመው የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸውን ዕቃዎች የሚያመርቱ አነስተኛ የኤክሳይዝ ታክስ እንዲከፍሉ የተፈቀደ በሚሆንበት ጊዜ የተፈቀደለት አምራች ጥሬዕቃው በኢትዮጵያ ውስጥ በሚገኝ እርሻ የተመረተ መሆኑን የሚያረጋግጥ ማስረጃ ማቅረብ አለበት፡፡

2/ ጥሬዕቃው በአገር ውስጥ የተመረተ መሆኑን ለሚረጋገጥ የሚቋርበው ሚጃ የማስረከቢያ ሰነድ፣ ደረሰኝ፣ ከአምራቹ ጋር የተደረገ ውል እንዲሁም የአምራቹን ስም እና አድራሻ ይጨምራል፡፡

3/ የተፈቀደለት አምራች በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 የተዘረዘሩ ማስረጃዎችን ማቅረብ ካልቻለ ከውጭ አገር በሚመጣ ግብዓት ለሚመረቱ የተወሰነው የማስከፈያ መጣኔ ተፈፃሚ ይደረጋል፡፡

ክፍል ስምንት

የምርት ብዛት ልኬት

31. የተመረተውን የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልበት ዕቃ ብዛት ስለመመዝገብ – ጠቅላላ

1/ የኤክሳይዝ ታክስ ስሌት የሚከናወነው በዋጋው በመቶኛ ወይም በቁርጥ ወይም በሁለቱም ቢሆንም የተመረተው ምርት ብዛት በትክክል ሊመዝገብ እና ሪፖርት ሊደረግ ይገባል፡፡

2/ በተፈቀደለት ፋብሪካ ውስጥ ጥቅም ላይ የሚውሉ የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸውን ዕቃዎች ለማምረት ወይም ለማከማቸት የሚውሉ መሣሪያዎች ወይም የማምረቻና የማከማቻ ቦታዎች የዕቃዎቹን ብዛት እና ዓይነት በትክክል ለማወቅ የሚያስችል የመቆጣሪያ መሣሪያ ያላቸው መሆን አለባቸው፡፡

3/ በእያንዳንዱ ፋብሪካ በምርት ሂደት ሊያጋጥም የሚችለው ተቀባይነት ያለው የብክነት መጠን በታክሱ ባለሥልጣን ይወሰናል፡፡

32. የፈሳሽ ዕቃዎች ብዛት ስለማለካት

1/ የፈሳሽ ዕቃዎች ብዛት የሚለካው በሁለት ቁልፍ ደረጃዎች ይሆናል፣ እነዚህም፦ –

ሀ) በምርት ሂደት ውስጥ ፈሳሹ በጥቅል ተከማችቶ በሚገኝበት ጊዜ፣

ለ) ፈሳሹ በሚታሸግበት ጊዜ፣

2/ ማናቸውም የተፈቀደለት አምራች በጥቅል ተከማችቶ የሚገኘው ፈሳሽ እና የታሸገው ፈሳሽ ብዛት እስከተቻለ ድረስ እኩል መሆናቸውን የሚያረጋግጥ ግዴታ አለበት፡፡

3/ ፈሳሽ ምርቱን በማሸግ ሂደት የሚባክነው መጠን ተመዝግቦ መያዝ አለበት፡፡

4/ የተፈቀደለት አምራች የማሸግ ተግባር ከማከናወኑ በፊት እና ከተከናወነ በኋላ ፈሳሹን የሚለካ አስፈላጊው ቆጣሪ ወይም ሌላ የመለኪያ መሣሪያ በፋብሪካው ውስጥ መግጠም እና የመሣሪያውን ንባብ በየጊዜው መውሰድ አለበት፡፡

5/ ማናቸውም የተፈቀደለት አምራች ፈሳሽ የሚለካውን ቆጣሪ ወይም ሌላ የመለኪያ መሣሪያ ትክክለኛነት በየጊዜው ማስመርመር እና የታክሱ ባለሥልጣን በሚጠይቅበት ጊዜ የምርመራው ውጤት እንዲሰጠው ማድረግ አለበት፡፡

6/ ፈሳሽ 10 ሊትር ወይም ከዚያ በታች በሆነ ቆርቆሮ፣ ጠርሙስ ወይም ሌላ አነስተኛ ማሸጊያ በሚታሸግበት ጊዜ የታክሱ ባለሥልጣን የኤክሳይዝ ታክሱ በእያንዳንዱ ማሸጊያ ውስጥ ባለው ፈሳሽ ትክክለኛ መጠን ላይ ተመስርቶ እንዲከፈል ሊያደርግ ይችላል፡፡

7/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 የተመለከተው ቢኖርም የተፈቀደለት አምራች የሚጠቀምበት ብዛትን የመቆጣጠሪያ ዘዴ “የአማካኝ ይዘት” ከሆነ የታሸገው ፈሳሽ አማካኝ ይዘት በቆርቆሮው ወይም በጠርሙሱ ወይም በህትመቱ ወይም በብረት በርሜል ወይም በእንጨት በርሜል የታሸገ በሚሆንበት ጊዜ በደረሰኙ ወይም በማስረከቢያው ሰነድ ላይ ከተመለከተው ያነሰ ሊሆን አይችልም፡፡

8/ የአማካኝ ይዘት ዘዴ ጥቅም ላይ በሚውልበት ጊዜ በጥቅል የተያዘው ፈሳሽ ልኬት፣ ቀጥሎም የታሸገበት ዕቃ ብዛት፣ የማሸጊያው ልክ በትክክል መመዝገብ ያለበት ሲሆን፣ ይህም ልኬት ከ2% ያልበለጠ ብክነት ሊኖር እንደሚችል ከግምት ውስጥ በማስገባት የታሸገው ምርት በጥቅል ከተያዘው ፈሳሽ ጋር እኩል መሆኑን ማሳየት አለበት፡፡

9/ እያንዳንዱ የተፈቀደለት አምራች በፈሳሽ ማከማቻው የተያዘው ፈሳሽ ብዛት ወደማሸጊያ ከተላለፈው ብዛት ያልበለጠ መሆኑን ለማረጋገጥ በማሸጊያዎች የመሙላቱ ሂደት ላይ ጥብቅ ቁጥጥር ማድረግ አለበት፡፡

10. የተፈቀደለት አምራች የታክሱ ባለሥልጣን ለሚያከናውነው የክትትል ሥራ አጋዥ እንዲሆን በቁጥጥር ሥራው የተገኘውን ውጤት መመዝገብ እና ሪፖርት ማድረግ ይኖርበታል፡፡ በተደጋጋሚ ከመጠን በላይ ፈሳሽን የመሙላት ተግባር መከናወኑን የሚያስረዳ ማስረጃ ያለ እንደሆነ የተፈቀደለት አምራች ተጨማሪ የኤክሳይዝ ታክስ እንዲከፍል ይገደዳል፡፡

ክፍል ዘጠኝ

የአልኮል ጥንካሬን ስለማካት

33. የአልኮል ጥንካሬ ማካት – በማበላላት የሚሚት

1/ የአልኮል ማጠጦችን የሚሞሮቱ ፋብሪካዎች የሚሞሮቱት ምርት የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልበት የአልኮል ጥንካሬወን መሠረት በሜድረግ ከሆነ የእያንዳንዱን ምርት የአልኮል ጥንካሬ ማካት አለባቸው፡፡

2/ የተፈቀደለት አምራች የሚኘው ወጠቱ ከዚህ በታች በተማከተው ዘዴ ተለክቶ ከሚኘው ወጠቱ ጋር የሚጣጣም እስከሆነ ድረስ የአልኮል ጥንካሬወን ለማካት ማናቸውንም ዘዴ ለማጠቀም ይችላል፡ –

ሀ) ወካይ የሆነ ናሙናን በመወሰድ በተፈቀደው ዘዴ መሠረት ዝቃጩን ጋዝን በማውጣት የተወሰነ ማጠንን በ20 ዲግሪ ሴንቲግሬድ ሙቀት ካልሲየም ሀይድሮክሳይድ ጨምሮ በማጣራት አልካሊን በማውጣት፣

ለ) የማጣራቱ ሥራ ከማካናወኑ በፊት የነበረው ማጠን ሳይለወጥ በተጣራ ወሃ በ20 ዲግሪ ሲንቲግሬድ አልኮሉን በማካት፣

ሐ) በተፈቀደ የፒክኖሜትር ልኬት መሠረት በአየር ወስጥ የሚሮረው ክብደት ከ20 ዲግሪ ሲንቲግሬድ ሚሆኑን ሚረጋገጥ በሚቻል አኳኋን የተጣራው አልኮል ጥንካሬ የተለካ ከሆነ፣

መ) በፀደቀ የአልኮል ላቦራቶሪ ሠንጠረዥ መሠረት የምርቱ የአልኮል ጥንካሬ በተወሰነ ማጠን አልኮል በመቶኛ ሲለካ በዚህ ዘዴ የአልኮሉ ክብደት በሠንጠረዡ ከሠፈሩ ሁለት አኃዞች ማከከል ከሆነ የአልኮሉ ጥንካሬ በሊንየር ኢንተርፓሌሽን ይወሰናል፡፡

34. የአልኮል ጥንካሬ ማካት – ከፍተኛ የአልኮል ማጠን ያላቸው

1/ የአልኮል ማጠን ማካት ያለበት በአወቶማቲክ ዴንሲሜትር ነው፡፡ የሚከተሉት ሁለት ማከፈርቶች ሥራ ላይ ሊወሉ ይገባል፡፡

ሀ) ጥንካሬው ማካት ያለው "በባዶ በሚሮረው ክብደት" ሳይሆን "በአየር ወስጥ በሚሮረው ክብደት" ሲሆን በሜጨሻው "በአየር ወስጥ ወደሚሮረው ክብደት" ማወጥ ይኖርበታል፡፡

ለ) ልኬቱ በሚከናወንበት ጊዜ የፈሳሹ ሙቀት 20 ዲግሪ ሴንቲግሬድ ማሆን ያለበት ሲሆን፣ ልኬቱ በተለያየ ሙቀት ማካናወን የሌለበት ሆኖ፣ በሜጨሻም ከ20 ዲግሪ ሴንቲግሬድ ጋር ተመጣጣኝ ወደሆነ ክብደት መቀየር ይኖርበታል፡፡

2/ አወቶማቲክ ዴንሲሜትርን በማጠቀም በትክክለኛ እና በእርግጠኝነት ክብደቱ ማካት አለበት፡፡

3/ ከአውቶማቲክ ዴንሲሜትር ወጪ የሆነ ሌላ የማለኪያ መሣሪያ ጥቅም ላይ የዋለ ከሆነ፣ ይህ ዘዴ በኤክሳይዝ ፈቃድ ላይ መጠቀስ ያለበት ሲሆን፣ ትክክለኛነቱ በተወሰነ ጊዜ ልዩነት ሚረጋገጥ አለበት፡፡

ክፍል አሥር

የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸውን ዕቃዎች ከተፈቀደለት ፋብሪካ ስለማውጣት

35. ሽያጭ ከተከናወነ በኋላ ዕቃዎችን ከፋብሪካ ስለማውጣት

1/ የተፈቀደለት አምራች የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸውን ዕቃዎችን ከፋብሪካው እንዲወጣ በእነዚህ ዕቃዎች ላይ የኤክሳይዝ ታክስ የመክፈል ግዴታ ይቋቋማል፡፡

2/ በታወቀ ሽያጭ ከተፈቀደለት ፋብሪካ የወጡ ዕቃዎች የታክስ ባለሥልጣኑ በሚያወጣው መመሪያ መሠረት የማስረከቢያ ሰነድ እና የሽያጭ ደረሰኝ ሊቆረጥባቸው ይገባል፡፡

3/ ወደፊት ሽያጫቸው የሚከናወን ዕቃዎች ካልሆኑ በስተቀር ከፋብሪካ በሽያጭ በሚወጡ ዕቃዎች ላይ ከፋብሪካው ከመውጣታቸው በፊት የሽያጭ ደረሰኝ መቆረጥ አለበት፡፡

4/ ከተፈቀደለት ፋብሪካ ከወጡ በኋላ የሚሸጡ ዕቃዎች ከፋብሪካው ከወጡበት ቀን ጀምሮ በ30 ቀናት ጊዜ ውስጥ ለደንበኛው ተሸጠው የሽያጭ ደረሰኝ ሊቆረጥላቸው እና ሽያጩ ከማስረከቢያው ሰነድ ጋር እንዲጣጣም መደረግ ይኖርበታል፡፡

36. ሽያጭ ከማካናወኑ በፊት ከፋብሪካ ስለሚወጡ ዕቃዎች

1/ የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልባቸው ዕቃዎች ሽያጭ የሚከናወነው ከፋብሪካው ወጪ በሚሆንበት ጊዜ ለሽያጭ እንዲወሉ ከፋብሪካው በሚወጡበት ጊዜ የምርቱን ልዩ ማጠሪያ፣ ዓይነት እና ብዛት የሚገልፅ የማስረከቢያ ሰነድ ማዘጋጀት አለበት፡፡

2/ የማስረከቢያው ሰነድ በታክሱ ባለሥልጣን በሚወጣ መመሪያ የሚወሰኑ ዝርዝር ሚጃዎችን ሊይዝ ይገባል፡፡

3/ ሽያጭ በሚከናወንበት ጊዜ የተሸጠውን ዕቃ ብዛት፣ ዓይነት፣ ልዩ ማጠሪያ፣ ለታክሱ ባለሥልጣን አስቀድሞ የተገለፀውን ለኤክሳይዝ ታክስ መሠረት የሆነውን ዋጋ፣ የሚከፈለውን የኤክሳይዝ ታክስ ልክ እንዲሁም የገኘውን የግብር ከፋይ መለያ ቁጥር እና አድራሻ የሚያሳይ ደረሰኝ ተዘጋጅቶ ለእያንዳንዱ ገዥ ማጠት አለበት፡፡

4/ የሽያጩ ደረሰኝ ዕቃው ከፋብሪካ በወጣበት ጊዜ የተመዘገበውን የማስረከቢያውን ሰነድ ቁጥር ማያዝ ይኖርበታል፡፡

5/ የሽያጭ ደረሰኙ ቅጂዎች ሊኖሩት የሚገባ ሲሆን፣ ዋንኛው ለደንበኛው ይሰጣል፣ ቀሪው ከማስረከቢያው ሰነድ ጋር ይያያዛል፡፡

6/ ከፋብሪካ የወጣውን፣ የተሸጠውን እና ተመላሽ የተደረገውን ዕቃ በትክክል ለማስታረቅ እንዲቻል በሽያጭ ደረሰኙ ላይ የማስረከቢያው ሰነድ ቁጥር እንዲሁም በማስረከቢያው ሰነድ ላይ የሽያጭ ደረሰኙ ቁጥር መፃፍ አለበት፡፡

ክፍል አሥራ አንድ

ጌጣጌጥ፣ ጨውና የፕላስቲክ ማገዣ

37. በጌጣጌጥ ላይ የሚከፈል የኤክሳይዝ ታክስ

1/ የከበሩ ማዕድናትን (አልማዝ፣ ወርቅ፣ ብር እና/ወይም አጋል ወ.ዘ.ተ) በከፊል የያዙ ጌጣጌጦች የኤክሳይዝ ታክስ ይከፈልባቸዋል፡፡

2/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 የተደነገገው ቢኖርም በጌጣጌጥነት ያልተሠራ ጥሬ የከበረ ማዕድን (አልማዝ፣ ወርቅ፣ ብር፣ አጋል ከእነዚህ ጋር ተመሳሳይ የሆኑት) የኤክሳይዝ ታክስ አይከፈልበትም፡፡

3/ በጌጣጌጥ ላይ የኤክሳይዝ ታክስ የመክፈል ግዴታ ጌጣጌጡ እንደተመረተ ይቋቋማል፡፡

4/ ለጌጣጌጥ አምራቾች ጥሬው የከበረ ማዕድን እንደጥሬዕቃ ይቆጠራል፡፡

5/ የከበሩ ማዕድናትን (አልማዝ፣ ወርቅ፣ ብር፣ አጋል ከእነዚህ ጋር ተመሳሳይ የሆኑ) የሚያመርቱ የማዕድን ኩባንያዎች ለኤክሳይዝ ታክስ የመመዝገብ ግዴታ የለባቸውም፡፡

6/ ጌጣጌጥ የሚያመርቱ ድርጅቶች ያመረቱትን ጌጣጌጥ የሸጡበትን የማስረከቢያ እና የሽያጭ ሰነድ መያዝ አለባቸው፡፡

7/ የጌጣጌጥ አምራቾች በተፈቀደለት አምራችነት የመመዝገብ እና ሰነዶችን የመያዝ ግዴታ አለባቸው፡፡

38. በጨው ላይ የሚከፈል የኤክሳይዝ ታክስ

1/ ጨው የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልበት በመሆኑ ጨው ወደአገር የሚያስገባ ወይም በኢትዮጵያ ውስጥ የሚያመርት ሰው ይህንኑ ለታክሱ ባለሥልጣን ማሳወቅ አለበት፡፡

2/ የኤክሳይዝ ታክስ የተከፈለበት እና ለተለየ ዓላማ እንዲውል ለማድረግ በፋብሪካ የሚዘጋጅ ጨው በድጋሚ የኤክሳይዝ ታክስ አይከፈልበትም፡፡

39. በፕላስቲክ ሟዣ ላይ የሚከፈል የኤክሳይዝ ታክስ

1/ የፕላስቲክ ሟዣ የኤክሳይዝ ታክስ የሚከፈልበት በሟሪቻው ቦታ ሲሆን፣ በአዋጁ በተደነገገው መሠረት በኪሎግራም የተወሰነውን የሚከፈያ መጤ ተፈፃሚ በሚድረግ ይሆናል፡፡

2/ በሟሪቻ ቦታው የኤክሳይዝ ታክስ የተከፈለበት የፕላስቲክ ሟዣ በዕቃ ሟዣነት ከዕቃ ጋር ወይም ለብቻው በሚሸጥበት ጊዜ የሚከፈል የኤክሳይዝ ታክስ አይኖርም፡፡

3/ ለአዋጁና ለዚህ መሚያ አፈፃፀም "የፕላስቲክ ሟዣ" ማለት በዕቃ ማጓጓዣነት የሚገለግል የፕላስቲክ ዘንቢል ሲሆን፣ የዕቃ ማሸጊያን አይጨምርም፡፡

40. ከኤክሳይዝ ታክስ አዋጅ ጋር የተያያዘ ሁንጦረኸ

የጉምሩክ ታሪፍ አሜዳደብና ከኤክሳይዝ ታክስ አዋጅ ጋር የተያያዘው ሁንጦረኸ ተጣጥሜው ሥራ ላይ እንዲውሉ ሚድረግ የሚያስችል ማብራሪያ በገንዘብ ሚኒስቴር ሊወጣ ይችላል፡፡

41. መሚያው የሚፀናበት ቀን

ይህ መሚያ ከጥቅምት 06 ቀን 2013 ጀምሮ የፀና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ 05 ቀን 2013 ዓ.ም.

አህሜድ ሺዴ
የገንዘብ ሚኒስትር